

Plan mot kränkande behandling och diskriminering

För Parkskolan

Verksamhetsåret 23/24

1. Inledning

Alla elever inom skolan har rätt att inte bli utsatt för kränkande behandling eller diskriminering. Parkskolans vision är att skapa förutsättningar så att alla barn ska må bra och kan nå sin fulla potential. Vi värderar trygghet, trivsel och lärande högt där alla känner sig sedda och inkluderade.

Varje år är skola skyldiga att upprätta en plan mot kränkande behandling och diskriminering. Planen mot kränkande behandling och diskriminering genomsyrar hela skolans verksamhet och är väl synlig i utbildningen och i de regler och rutiner som finns. Alla elever, medarbetare och vårdnadshavare är delaktiga i arbetet mot kränkande behandling och diskriminering.

Planen utgår från skollagen (2010:800), diskrimineringslagen (2008:567), läroplanen, FN:s barnkonvention samt förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling.

1.1 Vad är kränkande behandling och diskriminering?

Kränkande behandling

Kränkande behandling är ett beteende som kränker någons värdighet, men som inte har något samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Vid bedömning av om elev blivit utsatt för kränkande behandling ska elevens upplevelse vara utgångspunkt. Upprepade kränkningar vid återkommande tillfällen kallas för mobbning.

Kränkande behandling kan exempelvis vara:

- fysiska handlingar (slag, knuffar)
- verbala (nedsättande ord, öknamn, hot, svordomar)
- psykosociala (ryktesspridning, utfrysning, grimaser)
- texter och bilder (teckningar, lappar, fotografier, klotter, sms, sociala medier)

Diskriminering

Diskriminering betyder att en elev blivit orättvist behandlad och att det har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning,

funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Det finns vidare olika former av diskriminering, det vill säga hur diskriminering kan yttra sig/framträda. De olika formerna av diskriminering är trakasserier, sexuella trakasserier, direkt diskriminering, indirekt diskriminering, bristande tillgänglighet och instruktioner att diskriminera.

1.2 Innehållet i planen mot kränkande behandling och diskriminering

För att förebygga och förhindra kränkande behandling och diskriminering upprättas årligen, i varje särskild verksamhet, en plan mot kränkande behandling och diskriminering. Planen är aktuell i skolans dagliga arbete och utformas utifrån vår unika verksamhets behov.

Planen mot kränkande behandling innehåller:

- en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av våra elever
- en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året, och
- en redogörelse för hur de planerade åtgärderna i föregående års plan mot kränkande behandling har genomförts.

Planen innehåller rutiner för att hantera ingripanden i akuta situationer. I det inkluderas ansvarsfördelning och rutiner för anmälning, utredning och dokumentation. Vidare innehåller planen information om verksamhetens främjande och förebyggande arbete.

Planen mot kränkande behandling upprättas, följs upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna, personal och vårdnadshavare Parkskolan

1.3 Parkskolans arbete för att aktivt motverka diskriminering

Parkskolan arbetar hela tiden för att motverka diskriminering och förhindra trakasserier och sexuella trakasserier som en del i verksamhetens systematiska kvalitetsarbete. Arbetet sker i fyra steg genom att

1. undersöka risker för diskriminering och repressalier (dvs. händelser som kan ses som hämndaktioner eller straff) samt andra hinder för enskilda elevers lika rättigheter och möjligheter i verksamheten,
2. analysera orsaker till upptäckta risker och hinder,
3. vidta främjande och förebyggande åtgärder samt
4. följa upp och utvärdera åtgärderna.

Alla delar av det fortlöpande arbetet dokumenteras och i alla delar samverkar skolan med elever och personal.

Information om likabehandlingsplan:

Begreppet likabehandlingsplan ersattes år 2017 i diskrimineringslagen med ett dokumentationskrav. Dokumentationskravet innebär att skolan skriftligen ska dokumentera arbetet med aktiva åtgärder. Dokumentationen innehåller en redogörelse för alla delar av arbetet som rör aktiva åtgärder, redogörelser av åtgärder som planeras och vidtas samt hur samverkansskyldigheten fullgörs. Dokumentationen enligt diskrimineringslagen och planen mot kränkande behandling enligt skollagen sammanfaller i samma dokument.

I arbetet med att motverka diskriminering ligger att skolan tar fram riktlinjer för att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier. Dessa följs upp och utvärderas. Skolans riktlinjer för att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier finns i bilaga 1.

1.4 Systematiskt och målinriktat arbete

Skolan bedriver ett systematiskt och målinriktat arbete för att förhindra kränkande behandling och diskriminering. I det arbetet ingår att kartlägga verksamhetens nuläge och identifiera risk för när och var elev blir utsatta för kränkande behandling och diskriminering. I kartläggningen ingår även att följa upp förra årets planerade aktiviteter.

När kartläggningen är genomförd görs en analys och bedömning av uppgifter som framkommit för att kunna planera in vilka aktiviteter som vi ska genomföra i syfte att förbättra kvaliteten i verksamheten och förhindra kränkande behandling och diskriminering. Aktiviteterna genomförs sedan i enlighet med planeringen.

1.5 Främja, förebygga och åtgärda

Skolan arbetar främjande, förebyggande och åtgärdande för att förhindra att kränkande behandling, diskriminering och trakasserier uppstår.

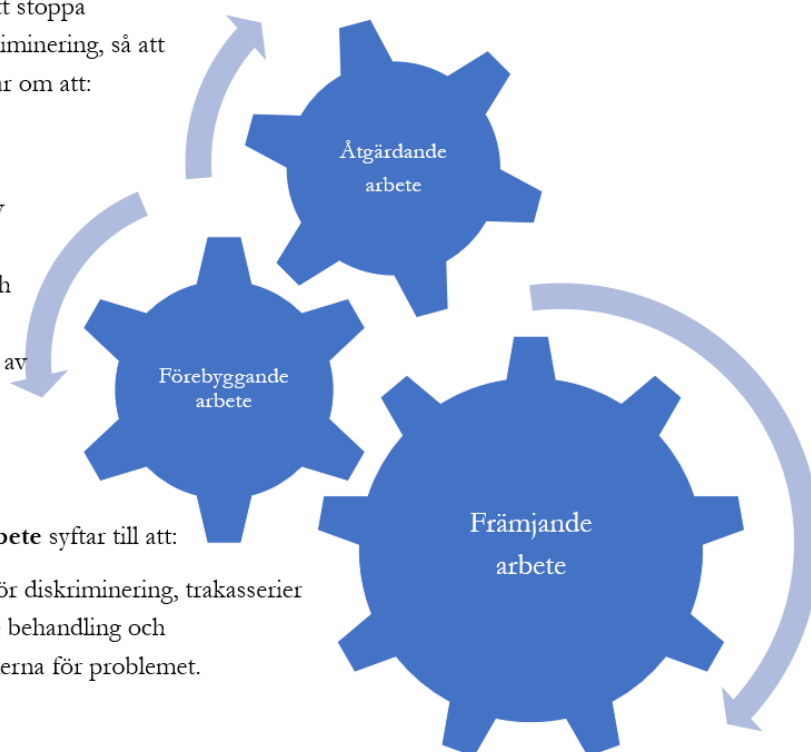
Främjande arbete tar alltid sikte på det positiva och pågår alltid utan förekommen anledning. Det främjande arbetet är fundamentalt för all skolverksamhet, är ständigt en del i undervisningen och pågår kontinuerligt. Det förebyggande arbetet tar sikte på risker för problem och handlar om att vi undersöker och följer upp verksamheten ur olika perspektiv. Det åtgärdande arbetet sker när någonting har hänt som skolan måste stoppa och hantera så att det inte sker igen.

Åtgärdande arbete syftar till att stoppa kränkande behandling och diskriminering, så att det inte händer igen. Det handlar om att:

- ha rutiner för skydd
- utreda förhållandena
- rapportera kränkningar av olika slag
- informera barn/elever och vårdnadshavare
- ha rutiner för tillämpning av disciplinära åtgärder.

Förebyggande arbete syftar till att:

- avvärja risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling och
- tar sikte på riskerna för problemet.

Främjande arbete syftar till att:

- förstärka respekten för allas lika värde
- omfattar alla diskrimineringsgrunderna
- riktas mot alla och bedrivs utan förekommen anledning samt
- är en naturlig del i det vardagliga arbetet.

2. Kartläggning och utvärdering

2.1 Beskrivning av kartläggningen

I kartläggningen är elever, vårdnadshavare och personal delaktiga. Detta genom elevråd, arbetsplatsträffar, veckovisa personalmöten, planeringsdagar. Skolan har även föräldraråd och genomför vid flera tillfällen under läsåret enkäter för elever, personal och vårdnadshavare.

Exempel på metoder:

- Friendsenkät som både personal och elever deltar i.
- Solna stads brukarenkät
- Screening i varje klass en gång per månad med kort anonym enkät kring trivsel och trygghet i klassen och skolan*
- Utvecklingsamtal och föräldramöten
- Arbetsplatsträffar eller andra samtal
- Barn-/elevråd eller klassråd
- Observationer av skolans personal samt elevhälsa
- Frånvarorapporter samt utredningar
- Anmälan, utredning, åtgärder och uppföljning i Drafit
- Översyner av rutiner, riktlinjer och policydokument

*Som en del av kartläggningen genomförs korta screeningar i varje klass månadsvis.

Enkäten syftar till att klasslärare på ett enkelt sätt kan fånga upp signaler om otrygghet eller enskilda elever som inte trivs i klassen eller skolan. Klasslärare kan då vid behov kontakta EHT-team samt skolans kurator för vidare åtgärder. För att öka alla elevers möjlighet till delaktighet kan eleverna svara anonymt på enkäten, och kan både svara med ord eller ringa in smileys.

2.2 Utvärdering av föregående års plan, vidtagna aktiviteter/åtgärder samt riktlinjer/rutiner för att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier

Skolans värdegrundsarbete fortsatte löpande utifrån aktivitetsårshjulet, med ett nytt tema varje månad med fokus på värdegrund. Värdegrundslektioner planerades med teman utifrån behov i verksamheten. Ex, stopp min kropp och FN-barnkonvention. Skolans fadderaktiviteter och gemensamhetskapande aktiviteter har också löpt på under årets gång. Det har bidragit till en känsla av att hålla värdegrundsfrågor levande och aktiva på skolan.

Skolan har också sett ett behov av att arbeta koncentrerat med konflikthantering vid fotbollsplan för att motverka kränkningar och trakasserier mellan elever. Skolan tillsatte en fotbollsgrupp och har lyft frågan i elevråd med syftet att elever ska känna till skolans regler kring fotboll. Reglerna skapas i samråd med elever och personal ska ha god tillsyn vid fotbollsplan för att motverka kränkningar. Här har skolans socialpedagog spelat en viktig roll i att förebygga och synliggöra problem med kränkningar och konflikter.

All undervisande personal har deltagit i Friends mentorsutbildning där temat för läsåret var ”att levandegöra värdegrunden, utveckla konkreta ställningstaganden i vardagssituationer”. Representanter från skolan har också deltagit i Friends trygghetsteamträff. Som ett resultat av detta har kunskapsnivån höjts i personalgruppen kring temat. Det övriga samarbetet med Friends, som genomförande av deras kartläggning, har också fortlöp under läsåret.

Elevrådet valde ut Parkskolans trivselregler, bitr. rektor har godkänt, klasser har fått tycka till, mejlats ut till föräldrar och satts upp på skolan. Första elevrådet går trivselreglerna igenom och representanterna kollar med sin klass om något ska revideras.

Enligt personalen har rutiner och arbetsgång vid befarad kränkning, diskriminering eller trakasserier fungerat. Det har genomförts genomgångar och funnits ett samarbete kring detta. Samtidigt ser vi att elever inte alltid känner förtroende för vuxna på skolan för att berätta om negativa erfarenheter. Samt det finns många platser på skolan där vuxna behöver vara mer närvarande och agera vid händelser.

3. Analys och bedömning

3.1 Analys av kartläggningen

Friends elevenkät

I Friends enkät som genomfördes under oktober 2022 deltog 169 elever i årskurs F-3. En stor majoritet av eleverna i årskurs F-3 trivs i sina klasser (92,9%), vilket är en ökning från föregående års undersökning. En övervägande del (97,6%) uppger att de har en kompis i klassen. Samtidigt oroar sig 33,1 % för att bli ensam på rasten. Högst är oron i förskoleklasserna.

94,1 % av eleverna som deltagit i Friends undersökning uppger att det finns en vuxen på skolan att prata med om viktiga saker. För de elever som svarat ”Ja” på frågan om någon annan elev gjort något dumt mot en så att hen blev ledsen (62,7%) svarade sedan 77,4 % att de berättat om det för en vuxen på skolan.

De platser på skolan som eleverna upplever som mest otrygga är fortsatt toaletterna, skolgården och omklädningsrummen. I förskoleklass är det lika många som uppger toaletter som den mest otrygga platsen som skolgården. 2022 uppger 58,5% att de inte upplever någon plats på skolan som otrygg, jämfört med 41,5% 2021. Således ser vi en förbättring i antal elever som upplever platser på skolan som otrygga.

Draftit

Skolans kurator har som en del av kartläggningen tagit del av statistiken från anmälningssystemet Draftit där det framgår hur många anmälningar som gjorts och vilken form av kränkande behandling som skett. Under läsåret 22/23 aug-juni har 118 ärenden om kränkningar rapporterats. Statistiken visade att den vanligaste formen av kränkning på skolan är fysisk. Näst vanligaste formen av kränkning är verbal. Majoriteten av kränkningarna sker på skolgården. Näst mest förekommande plats för kränkningar är skolans korridorer.

Solna stads brukarenkät

I Solna stads brukarenkäter från 2022 har 40 av 40 elever från årskurs 3 svarat på Parkskolan. Det är 92% av eleverna som uppger att de känner sig trygga i skolan, 100% svarar att de vet vem på skolan de kan prata med om någon varit elak och 74% att de vuxna på skolan reagerar om de får reda på att någon har varit elak mot en elev. Vi ser en frågeställning som sticker ut i årets enkät ”I min skola finns det elever jag är rädd för” 2022 svarade 80% att ”stämmer inte alls” jämfört med årets resultat där 50% svarade ”stämmer inte alls”. Vid diskussion i EHT kring varför årets åk 3 upplever en större rädsla för andra elever tas faktorer som klassens sammansättning och dynamik samt elevers enskilda behov och förutsättningar upp som möjliga parametrar som kan påverka upp. En förebyggande insats som skolan hoppas kan stävja otrygghet mellan elever är den socialpedagog som anställts. Även om majoriteten av eleverna svarar positivt kring hur lärarna reagerar om de får reda på att någon har varit elak så är det hela 26% av eleverna som uppger att det

stämmer ganska dåligt att vuxna på skolan reagerar om de får reda på att någon har varit elak mot en elev, 3% svarar vet ej.

Personalenkät

I Friends personalenkät 2022 deltog 14 personal i personalgruppen på Parkskolan.

Majoriteten av skolans personal känner sig delaktiga i arbetet och framtagandet av likabehandlingsplanen och har även besvarat i enkäten att det delvis, i ganska hög, eller högutsträckning finns en samsyn i personalgruppen gällande trygghets- och likabehandlingsfrågor. Resultatet visar även att det finns personal som känner att deras kunskap och motivation inom trygghets- och likabehandlingsfrågor kan utvecklas ytterligare.

3.2 Verksamhetens behov

- Skolan behöver fortsätta arbeta för att alla elever ska känna sig trygga oavsett vart på skolan de befinner sig. Skolan behöver arbeta för att hitta former för att toaletterna, omklädningsrum och skolgården är platser där alla elever känner sig trygga. Särskilt fokus bör ligga på att trygga upp de yngsta eleverna på skolan för att förebygga att känslan av otrygghet växer under skoltiden.
- Det är en mycket stor andel av eleverna som trivs i sina klasser och målet är att alla skall göra det. Eventuell otrygghet eller negativ dynamik i klasser, gruppkonstellationer ska fångas upp i tid och arbetas med både av klasslärare, fritidspersonal och vid behov personal ur EHT.
- Skolan skall fortsätta arbeta för att alla elever skall känna att de har en eller flera vuxna att anförtro sig till när något händer. Ingen elev ska bära på erfarenheter av kränkningar eller trakasserier ensam, utan att dela detta med en vuxen. Det är också av yttersta vikt att eleven känner sig trygg med att den vuxna agerar och tar det som eleven berättar på allvar.
- All personal på skolan ska känna att likabehandlingsarbetet är levande och genomsyrar skolans arbete. Vi behöver jobba för en ökad samsyn

kring likabehandling och barnperspektiv på skolan för att säkerställa elevers trygghet, förtroende för vuxna och känsla av trivsel.

- Rastvaktsschemaoch strukturen för rasterna behöver förbättras, till exempel med organiserade aktiviteter. Enligt personalen på skolan är rastvaktsschemat under ständig dialog på APT med påminnelser om vad som gäller. Under delar av läsåret har aktiviteter på raster inte fungerat på önskvärt sätt enligt personalen, organiserade aktiviteter har inte alltid funnits på rasterna.

4. Riktlinjer för att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier

Parkskolan har nolltolerans mot trakasserier och sexuella trakasserier. Skolan arbetar kontinuerligt med värdegrundsarbete samt har ett systematiskt arbete med undervisning om sexualitet, samtycke och relationer för att förebygga och förhindra att trakasserier och sexuella trakasserier uppstår. Skolan ser också till att alla elever känner sig trygga med vem de kan vända sig till om de blir utsatt samt ser till att personalen vet hur de ska agera om de får kännedom om att en elev blivit utsatt. Skolan har även tagit fram ordningsregler tillsammans med eleverna.

Den som anser sig ha blivit trakasserad ska vända sig till personal på skolan. Personal som får kännedom om att trakasserier skett ska skyndsamt anmäla det till rektor, i skolans system för ändamålet (Draftit). Rektor som får kännedom om att en kränkning/diskriminering skett ska skyndsamt anmäla det till central förvaltning (huvudmannen). Därefter utreds ärendet av rektor utsedd personal och åtgärder sätts in för att trakasserier ska upphöra. Rektor ansvarar för att händelsen utreds.

5. Planering av aktiviteter/åtgärder

5.1 Främjande aktiviteter/åtgärder

- A) Alla vuxna ansvarar för att vara goda förebilder, agera lågaffektivt, vara tillgängliga och skapa goda relationer till eleverna
- B) Gemensamt skapande av ordnings- och trivselregler samt regelbunden genomgång av dessa vid terminsstart.
- C) Ledarskap, struktur och tydlighet i klassrummet, i förskoleklassen och på fritids utvecklas kontinuerligt.

- D) För att inte utsätta elever för valsituationer, bestämmer personalen elevernas placering i klassrummen, i matsalen, bestämmer gå-kompis, lag i idrotten, bestämda platser i omklädningsrummet, arbetsgrupper osv.
- E) Kontinuerligt arbete med värdegrund, tema enligt årshjul, som genomförs i samtliga klasser.
- F) Gemensamhetsskapande aktiviteter genomförs enligt årshjulet.
- G) Lika mycket värda-veckan med genomgång av skolans plan mot kränkande behandling och diskriminering samt uppstart av läsårets värdegrundsarbete genomförs i september.
- H) Nya elever som börjar under läsåret ska vid behov erbjudas uppföljningssamtal med skolkurator kring hur de upplever skolgången.
- I) Eleverna fortbildas normkritiskt löpande under läsåret
- J) Organiserad och återkommande fadderverksamhet enligt årshjul
- K) Vuxna reagerar direkt vid och har nolltolerans mot kränkande behandling och nedsättande språkbruk.

Ansvarig:

- A) Lärare
- B) Personal och elever i samråd
- C) Klasslärare, förskollärare i förskoleklass, fritidspersonal.
- D) Lärare
- E) Berörd personal enligt årshjul
- F) Berörd personal enligt årshjul
- G) Berörd personal enligt årshjul
- H) Skolkurator
- I) Lärare, fritidspersonal, skolkurator
- J) Berörd personal enligt årshjul
- K) All personal

Tidsperiod: Läsåret 23/24

Uppföljning/utvärdering: Sker löpande under läsåret genom vänskapsgruppen/trygghetsgruppen, EHT, samt ledning. Revideras vid terminslut samt efter resultat från friends-enkät/brukarenkät.

5.2 Förebyggande aktiviteter/åtgärder

- A) Rastvärdsschemat görs så att det alltid finns vuxna utplacerade runtom på skolgården. Rastvärdsschemat innehåller olika vuxenledda aktiviteter.
- B) Reglerna för fotboll samt andra rastaktiviteter (king, gungor) gås igenom i samband med varje terminsstart och repeteras kontinuerligt under läsåret.
- C) För att öka tryggheten för eleverna när de vistas i korridorerna har klasserna olika starttid för rast och lunch. Detta för att minska antalet personer som vistas i korridorerna samtidigt.
- D) Personal går alltid med klassen till och från idrotten. Personal finns alltid tillgänglig i samtliga omklädningsrum som används.
- E) Personalens roller och tillgänglighet tydliggörs för elever vid terminsstart, t.ex. personal ur elevhälsa, trygghetsteam
- F) Parkskolans egen trygghetsenkät genomförs en gång per månad klassvis.
- G) På raster och fritids ska all personal vara både fysiskt och mentalt närvarande i sin uppgift. Detta för att stärka fokus på eleverna och deras trygghet.
- H) Fortbildning/workshop i bemötande vid krisreaktioner/skrämmande omvärldshändelser för personal på skolan
- I) Trygghetsteam deltar i nätverksträff under ledning av Friends, erfarenhetsutbyte och fortbildning
- J) Föreläsning av Maria Dufva kring barns hälsa och liv på nätet för personal
- K) Fortbildning kring NPF-diagnoser för fritidspersonal

Ansvarig:

- A) All personal som har rastomsorg och personal som är på fritids.
- B) Rastansvarig på fritids.
- C) Klasslärare och förskollärare i förskoleklass och fritidspersonal på fritidstid
- D) Berörd personal enligt schema
- E) Berörd personal
- F) Klasslärare
- G) Aktuell personal
- H) Skolkurator och skolpsykolog
- I) Friends
- J) Fristående föreläsare
- K) Fristående föreläsare

Tidsperiod: Läsåret 23/24

Uppföljning/utvärdering: Sker löpande under läsåret genom vänskapsgruppen/trygghetsgruppen, EHT, samt ledning. Revideras vid terminslut samt efter resultat från friends-enkät/brukarenkät.

5.3 Åtgärdande aktiviteter/åtgärder

- A) All personal i verksamheten känner till rutinerna och arbetsgången vid befarad diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.
- B) All personal reagerar direkt vid, och har nolltolerans mot, kränkande behandling och nedsättande språkbruk. Kränkande behandling rapporteras i Draftit och utreds vidare av skolans trygghetsgrupp.
- C) Regelbunden uppföljning av kränkningsärenden i trygghetsgruppen. Vidare åtgärder och insatser vid behov, ex enskilda/gruppsamtal med berörda elever, vårdnadshavare, konsultation i EHT.
- D) Toalett-vett-och-etikett går igenom med eleverna i samband med varje terminsstart. Vid varje toalett ska det finnas bildstöd som tydligt beskriver hur det ska gå till på toaletterna.
- E) Trygghetsgruppen genomför vid läsårsstart en trygghetsvandring med representanter från varje årskurs för att öka elevers delaktighet och inflytande i trygghetsarbetet. Under vandringen identifieras otrygga platser samtidigt skapas dialog kring dessa och åtgärdas det som behöver åtgärdas.
- F) Trygghetsgruppen metodutvecklar sitt arbete med utredningar för att skapa mer strukturerat utredningsarbete.

- A) Rektor
- B) All personal, trygghetsgrupp
- C) Trygghetsgrupp, EHT, klasslärare
- D) Lärare
- E) Trygghetsteam
- F) Trygghetsteam

Tidsperiod: Läsåret 23/24

Uppföljning/utvärdering: Sker löpande under läsåret genom vänskapsgruppen/trygghetsgruppen, EHT, samt ledning. Revideras vid terminslut samt efter resultat från friends-enkät/brukarenkät.

6. Delaktighet i kartläggning, analys/bedömning och planering

Elever

Genom enkäter, Värdegrundsarbete, gemensamma aktiviteter som främjar delaktighet enligt årshjul, klassråd, elevråd, trygghetsvandring

Personal

Genom arbetsgrupper som samarbetar löpande under läsåret, planeringsdagar, deltagande i enkätundersökningar, personalmöten

Vårdnadshavare

Genom föräldramöte, brukarundersökning, inkommande feedback via andra kanaler

7. Implementering av planen i daglig verksamhet

Skolan ser till att planen är känd bland barn elever, personal och vårdnadshavare genom att;

Elever: planen går igenom under lika mycket värda veckan enligt årshjul

Personal: Vid återkoppling av friends-enkäter Januari, revidering slutet på VT samt under HT vid behov, genom trygghetsgruppen/vänkskapsgruppen

Vårdnadshavare: Kommunikation via infomentor, föräldramöte,

Mall för plan mot kränkande behandling fastställd av barn- och utbildningsförvaltningen **xxxx-xx-xx**

Bilaga - Interna rutiner vid kränkande behandling och diskriminering mellan barn-barn/elev-elev

1. Inledning

I skollagen (2010:800) finns bestämmelser om nolltolerans mot förekomst av kränkande behandling i våra förskolor och skolor. Liknande bestämmelser om nolltolerans mot diskriminering finns i diskrimineringslagen (2008:567). Det framgår att det inom ramen för varje särskild verksamhet ska bedrivas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling och diskriminering av barn och elever. Om kränkande behandling eller diskriminering ändå förekommer ställer skollagen och diskrimineringslagen krav på att förskolan/skolan skyndsamt ska vidta åtgärder för att få kränkningen/diskrimineringen att upphöra.

1.1 Definition

Enligt skollagen är kränkande behandling ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen kränker ett barns eller en elevs värdighet.¹ Kränkande behandling kan vara synlig eller dold. Den kan utföras direkt i verksamheten men även per telefon eller internet. Med kränkande behandling menas till exempel nedsättande tilltal, ryktesspridning, förlöjliganden, fysiskt våld, utfrysning eller hot.²

Enligt diskrimineringslagen definieras diskriminering som att ett elev blivit orättvist behandlad och att det har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Det finns olika former av diskriminering, det vill säga hur diskriminering kan yttra sig/framträda. De olika formerna av diskriminering är trakasserier, sexuella trakasserier, direkt diskriminering, indirekt diskriminering, bristande tillgänglighet och instruktioner att diskriminera.³

¹ 6 kap. 3 § skollagen

² Skolverkets allmänna råd, ”Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling” s. 9

³ 1 kap. 4-5 §§ diskrimineringslagen

1.2 Det främjande och förebyggande arbetet

Av skollagens 6 kapitel och diskrimineringslagens 3 kapitel framgår att huvudmannen ska se till att det genomförs aktiva åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.⁴

Som en del av det främjande och förebyggande arbetet mot kränkande behandling ska huvudmannen se till att det årligen upprättas en plan mot kränkande behandling. I planen ska även arbetet med aktiva åtgärder mot diskriminering dokumenteras.⁵ Planen bör bland annat innehålla rutiner för personalens agerande, anmälningsrutiner för elever och vårdnadshavare, ansvarsfördelning samt hur händelser ska utredas, dokumenteras och åtgärdas.⁶

Det är viktigt att skolan arbetar förebyggande. Skolan ska förhindra de risker som framkommer av skolans kartläggning av skolans otrygga områden.

1.3 Det åtgärdandet arbetet

Om kränkande behandling eller diskriminering ändå sker ska skolan se till att det upphör. Av skollagens bestämmelser framgår att lärare eller annan personal är skyldig att anmäla till rektor om en elev blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten. Rektor ska i sin tur anmäla till huvudmannen som är skyldig att se till att ärendet utreds skyndsamt. Samma krav på utredning framkommer i diskrimineringslagen. Vid konstaterande att en elev har utsatts för kränkningar ska huvudmannen vidta de åtgärder som krävs för att förhindra kränkande behandling i framtiden.⁷

Vid en akut situation eller för att åtgärda systematiskt upprepade kränkningar eller diskriminering kan rektor och lärare vidta omedelbara och tillfälliga åtgärder. Detta för att garantera eleverna trygghet. Det innebär att skolan kan tillämpa disciplinära åtgärder som ett led i att få stopp på kränkningar som stör andra elevers trygghet och studiero. Innan skolan använder disciplinära åtgärder är det viktigt att först göra en grundlig utredning. Disciplinära åtgärder får aldrig användas som bestraffning.⁸ I övrigt har lärare och rektor befogenhet att utvisa elev ur undervisningslokalen, tilldela kvarsittning samt omhänderta

⁴ 6 kap. 7 § skollagen och 3 kap. 1 § diskrimineringslagen

⁵ 4 kap. 2 § diskrimineringslagen

⁶ 6 kap. 8 § skollagen och 3 kap. 2 § diskrimineringslagen

⁷ 6 kap. 10 § skollagen och 2 kap. 7 § diskrimineringslagen

⁸ 5 kap. 6 § skollagen

föremål för att garantera elevers trygghet och studiero. Utvisning och kvarsittning ska alltid dokumenteras.⁹

Vid återkommande signaler om att en elev blir utsatt för kränkande behandling eller diskriminering ska skolan göra en kartläggning kring elevens skolsituation. Parallellt ska även den elev som utsätter utredas om eleven upprepade gånger stört ordningen.¹⁰ Detta för att klarlägga orsakerna till den uppkomna situationen. Skolan ska därefter genomföra åtgärder för att se till att den som utsätter upphör med sitt beteende och för att se till att utsatt elev får en trygg skolgång. Åtgärderna ska följas upp. Om den som blir utsatt eller den som utsätter uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation ska eleverna utredas för särskilt stöd och åtgärderna ska antecknas i ett åtgärdsprogram.¹¹

2. Interna rutiner (anmälan, utredning, uppföljning)

ANMÄLAN

1. Personal som får kännedom om att en kränkning/diskriminering skett ska skyndsamt anmäla det till rektor. Rektor som får kännedom om att en kränkning/diskriminering skett ska skyndsamt anmäla det till central förvaltning (huvudmannen).

Utgångspunkten om en anmälan ska upprättas eller inte är barnet/elevens egen upplevelse och att kränkningarna har en koppling till verksamheten (kan alltså handla om skolgård eller internet). När personalen får kännedom om händelsen ska det anmälas. Kännedom kan personalen få genom barnet/eleven själv, genom iakttagelser eller information från barn/elevs vårdnadshavare. Således kan anmälningsskyldigheten aktualiseras om uppenbara kränkningar uppmärksammas utan att utsatt barn/elev ger uttryck för att det skett en kränkning, ex. ett barn i förskoleklass blir utsatt för fysiskt våld men kan inte ge uttryck för att det känner sig kränkt.

Anmälningsskyldigheten uppfylls genom att personal (lärare, rektor, annan) som får kännedom om kränkande behandling/diskriminering upprättar en anmälan i verksamhetssystemet Drafit.

⁹ 5 kap. 7-8 §§ skollagen

¹⁰ 5 kap. 9 § skollagen

¹¹ 3 kap. 7-9 §§ skollagen

En anmälan upprättas för respektive elev som blivit utsatt!

2. Av anmälan bör det framgå svar på följande frågor:
 - Framgår det vad som har hänt?
 - Framgår det vem som blivit drabbad och vem som har utsatt?
 - Framgår det när det har hänt?
 - Framgår det vart det har hänt?
 - Framgår det om någon annan än den drabbade sett händelsen?

UTREDNING

3. Rektor, eller den som rektor utser, utreder händelsen och informerar vårdnadshavare för berörda barn/elever om händelsen.
4. Kränkningen eller diskrimineringens art avgör i vilken omfattning utredningen ska ske men om anmälan saknar svar på ovan ställda frågor så bör utredningen i vart fall medföra svar på dessa.
5. Dokumentera utredningen noggrant i Draftit. Exempel på utredningsinsatser:
 - Samtalat med alla inblandade
 - Samtalat med personal som sett händelsen eller hört om den
 - Samtalat med vårdnadshavare kring barnet/elevens mående
 - Analys kring varför situationen uppstått, ex. ”Många elever i olika åldrar vistas vid fotbollsplanen och lärare/personal upplever att det är svårt att ha översikt över vilka händelser som uppstår.”

Att tänka på:

Undvik att skriva att situationen beror på ett visst barn/elevs egenskaper eller person. Ex. skriv inte ”Anna är väldigt utåtagerande och slår ofta andra barn utan anledning”, skriv istället ”Händelsen inträffade oförutsett och utan direkt anledning”.

ÅTGÄRDER

6. Visar utredningen att eleven blivit utsatt för kränkande behandling/diskriminering?

Om ja --> Gå vidare till punkt 6.

Om nej --> Gå vidare till punkt 7.

7. Är uppgifterna så allvarliga att andra myndigheter som exempelvis Socialtjänsten, Polisen etc. behöver kontaktas?

Om ja --> samverka med lämpliga myndigheter och informera vårdnadshavare. Gå sedan vidare till punkt 7.

Om nej --> Gå vidare till punkt 7.

8. Föranleder utredningen en annan utredning på grund av upprepade ordningsstörningar eller om stödbehov för elev?

Om ja --> inled även sådan utredning, samverka med elevhälsan och elevens vårdnadshavare. Gå sedan vidare till punkt 8.

Om nej --> gå vidare till punkt 8.

9. Dokumentera vilka åtgärder som skolan har vidtagit eller kommer att vidta för att få den kränkande behandlingen/diskrimineringen att upphöra i Draftit. Om utredningen **inte** visar på kränkande behandling ska det också dokumenteras (se exempel nedan) då händelsen ändå kan leda till att skolan behöver sätta in åtgärder.

10. Delge barn/elev/vårdnadshavare om utredning och beslutad handlingsplan. Det är frivilligt för rektor på vilket sätt vårdnadshavarna delges utredningen, muntligt/skriftligt. De har dock alltid rätt att få ut den i sin helhet med hänvisning till partsinsyn i 10 kap. 3 § OSL. Undantag från utlämning är om det är av ”synnerlig vikt” att inte uppgifterna röjs, ex. skyddade personuppgifter. Vid sekretessfrågor kan registrator kontaktas för stöd.

UPPFÖLJNING

11. Dokumentera hur ärendet och beslutade åtgärder följts upp och om den kränkande behandlingen/diskrimineringen upphört i Draftit.

AVSLUTA ÄRENDE I DRAFTIT

12. Skicka ärendet för godkännande av rektor.
13. När godkännande skett av rektor avslutas ärendet av förvaltningen.

Att tänka på:

Alla delar, det vill säga anmälan, utredning, åtgärder och uppföljning ska vara ifyllda innan ärendet skickas för godkännande. Även om utredningen inte visat på någon kränkning så ska alla delar dokumenteras.

Exempel på dokumentation vid en icke-kränkning:

Anmälan – ”Anna Andersson i 9B fick ett C i betyg och ifrågasatte detta inför hela klassen och upprepade att hon kände sig kränkt.”

Utredning – ”Händelsen skedde på matematiklektionen inför samtliga klasskamrater idag onsdag 11/11 kl. 09.00. Flera av klasskamraterna reagerade på elevens reaktion och bad henne lugna ner sig. Klassläraren ledde ut eleven och pratade med henne direkt.”

Åtgärd – ”Läraren förklarade varför eleven fått ett visst betyg direkt på platsen vilket eleven accepterade och de kunde fortsätta lektionen. Rutinerna vid utlämning av betyg har ändrats så att elever som vill få sitt betyg förklarar kan boka tid med läraren i samband med lektionen.”

Uppföljning – ”Klasslärare har inte noterat att eleven skulle ha fler frågor kring betyget och rutinen har gjort att betygsutlämningen har gått bättre.”